

ETC

NR 5 1999 49 KR INKL MOMS

**NAZISTAFFÄREN
& AFTONBLADETS
FÖRLORADE HEDER**

**HUR BIKINI-
ÖVERDELEN
VÄXTE UT IGEN
TJERNOBYL 1999
BILDERNA DU
INTE VILL SE
JOURNALIST-
LEGENDEN
AVSLÖJAR SIG
OCH ETC:S
HARRIS**

Ett särtryck ur ETC nr 5/99:

Aftonbladets förlorade heder

En artikel om hur det egentligen gick till när Aftonbladet publicerade nynazisternas hotbilder. Av Dan Josefsson

Det är väldigt tillåtet att sprida denna artikel via epost och fax till alla du känner.
Besök också vår central på webben där du kan läsa mer om Aftonbladets nazistaffär. Adressen dit är:

www.etc.se/direkt/abaffaren.html

ETC nr 5/99 är ett 116 sidor tjockt temanummer om propagandan som ständigt omger oss. Om du gillar den här artikeln ska du absolut skaffa hela tidningen innan den sålt slut. Ett ex kostar 49 kr. En helårsprenumeration (6 nummer) kostar 290 kr. Skolor köper klassuppsättningar till specialpris. Ring oss på 08-720 70 00 så berättar vi mer. Eller besök vårt sajt www.etc.se.
Vi ses!
/ETC:s redaktion

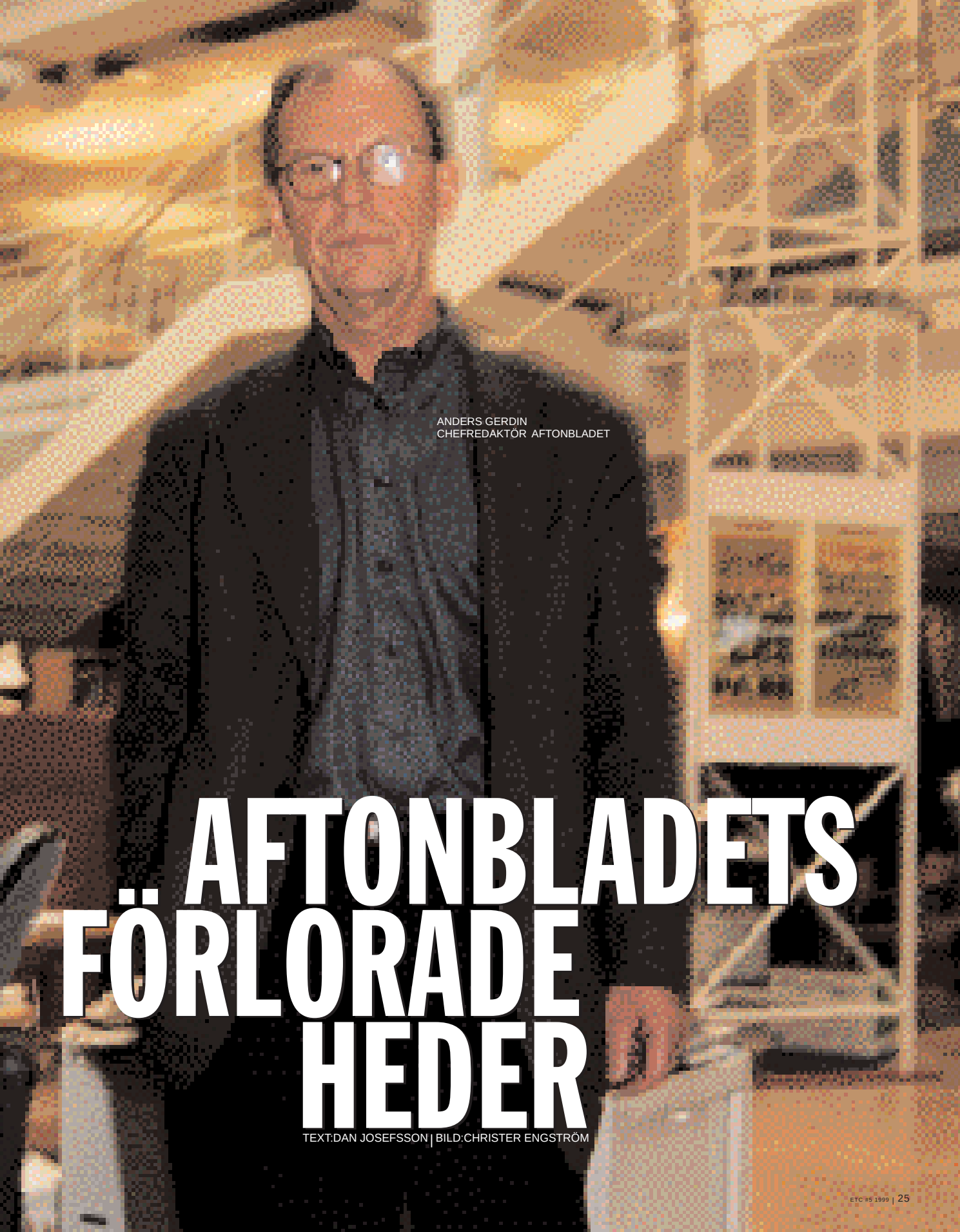
PROPAGANDA

STORT TEMANUMMER!

CHRISTOFER FAGER
REPORTERN SOM SLUTADE LJUGA

ANDERS GERDIN
CHEFREDAKTÖR AFTONBLADET

.. AFTONBLADETS FÖRLORADE HEDER

TEXT: DAN JOSEFSSON | BILD: CHRISTER ENGSTRÖM

Den här artikeln handlar om när Sveriges största tidning genomförde en besinningslös propagandakampanj för att återupprätta sin trovärdighet. Det är berättelsen om en ung reporters jakt efter ett scoop, om några nynazisters jakt efter pengar och publicitet, men allra mest om en ljugande chefredaktörs försök att rädda sin förlorade heder.

Klockan 18.30 måndagen den 27 september 1999 bjöd tidningen Aftonbladet hastigt in till presskonferens.

Inför representanter för svenska medier berättade tidningens chefredaktör Anders Gerdin att han blivit lurad av en ung reporter på tidningen.

Det var den 23-årige journalisten Christofer Fager som ljugit. Ett och ett halvt år tidigare hade Fager i Aftonbladet avslöjat att en nynazistisk grupp tagit hotfulla fotografier utanför journalisten Alexandra Pascalidou och polisen Claes Cassels bostäder. Christofer Fager hade dock snabbt själv blivit åtalad för att tillsammans med fem unga nynazister ha sett till att bilderna blev tagna. Nynazisterna dömdes, men Christofer Fager friades av både tingsrätten och hovrätten.

Nu, ett år efter hovrättens friande dom, kunde en skakad Anders Gerdin inför pressuppbådet berätta att Christofer Fager ljugit i båda rättegångarna. Men inte bara det. Han hade också lurat Anders Gerdin själv och Aftonbladets övriga ledning. Därför hade Christofer Fager nu slutat på Aftonbladet.

Men det här var inte sant.

Anledningen till att Christofer Fager fått sluta på Aftonbladet var inte att han ljugit – utan att han just slutat ljuga.

Tre dagar före presskonferensen befann jag mig hemma i Christofer Fagers andrahandsetta med kök på Söder i Stockholm. Jag hade lyckats övertala honom att för första gången ge en intervju om vad som hänt i samband med publiceringen av nazisternas hotbilder.

Han såg ut att må dåligt, och det hade sin förklaring. Han hade

nämligen bestämt sig för att erkänna ett antal lögner som han burit på i ett och ett halvt år. Han orkade helt enkelt inte ljuga mer.

Fager hade också beslutat sig för att efter helgen skriva ett brev till chefredaktören Anders Gerdin och berätta att han talat med ETC. Samtidigt skulle han säga upp sig från sitt jobb på Aftonbladet.

Vi pratade i en timme.

Under båda rättegångarna som Christofer Fager gått igenom hade han påstått att nynazisterna inte bara givit honom oframkallade filmrullar med hotbilderna på, utan också visat honom färdiga papperskopior som redan fanns i cirkulation i nynazistiska kretsar. Detta blev också en av hörnstenarna i Aftonbladets försvar mot alla dem som påstod att det skulle varit tidningen som sett till att bilderna blev tagna.

Den avgörande punkten i det Christofer Fager nu avslöjade för mig var att de där pappersbilderna aldrig existerat. I verkligheten var det alltså Aftonbladet som framkallat och tillverkat samtliga existerande kopior av nazisternas bilder.

Efter intervjun ägnar jag några dygn åt att på nytt gå igenom den 1 028 sidor tjocka förundersökningen. I den finns ändlösa förhör med allt från nynazisterna och deras kompisar till poliser, chefer på Aftonbladet och experter på svensk nynazism.

Och så finns där naturligtvis tre långa förhör med Christofer Fager själv.

Genom att läsa förundersökningen, och stoppa in den nya informationen jag fått av Fager, kunde jag så småningom få fram en bild av hur bilderna kom till som antagligen är den mest sanna som hittills berättats.

Och det är en berättelse som börjar drygt ett och ett halvt år tidigare, på hösten 1997.

GÖTEBORGS-UPPLAGAN

**'Vi vann
Rock-
björnen'**

**EXTRA
TIDNING**

**— med
allt om
festen
i natt**

Anders Gerdin... Enligt Sveriges Radio...

AFTONBLADET

TISDAG 24 FEBRUARI 1993

**Aftonbladets chefredaktörer
till nynazisterna och åklagaren:**

VI KAN INTE SKRÄMMA OSS TILL TYSTNA

AFTONBLADETS
CHEFREDAKTÖR
ANDERS GERDIN

Anders Gerdin... Enligt Sveriges Radio...

Vi fortsätter granska den svenska nazismen

**PRIS 50
ARTIKELER
OM 40 000**

spel

**FÖRFATTARNAS
boka för tips till
BOKREAN**

Christofer Fager började arbeta som vikarie på Aftonbladet den 16 juni 1997, då han var 21 år gammal. Innan dess hade han gått journalistlinjen vid Ädelfors folkhögskola och jobbat en tid som vikarie på LO-tidningen i Stockholm. I slutet av september 1996 ryckte han in i lumpen som journalist på tidningen Värnpliktsnytt och när han sommaren 1997 muckat fick han vikariatet på Aftonbladet direkt.

Det visade sig snabbt att Christofer Fager var enormt produktiv. Under sitt första halvår på Aftonbladet skrev han över 200 artiklar och notiser, om allt från veganrörelsen till lägenhetsbränder och Hallå där-intervjuer med Astrid Lindgren. Sitt mest uppmärksammade jobb gjorde han i augusti, då han i en artikelserie avslöjade ett sektliknande sälj företag som utnyttjar ungdomar för slavlöner.

Christofer Fager var kort sagt typexemplet på en ung journalist vars karriärkurva gick rakt uppåt. Han kunde räkna med en lång och framgångsrik karriär på Aftonbladet.

Strax före jul skriver Christofer Fager en notis om hur ett gäng skinnskallar kvällen innan misshandlat en invandrarkille i Gustavsberg. Enligt den korta artikeln hade en skrattande skinnskalle filmat misshandeln med videokamera.

En som läste Fagers notis var den 19-årige Anders Johansson. Han var själv skinnskalle, och visste genom kompisar vad som hänt i Gustavsberg. Han tyckte att Aftonbladet överdrev, eftersom invandrarkillen i verkligheten lyckats fly utan allvarliga skador.

Anders Johansson bestämde sig för att ringa Aftonbladet och klagat.

På detta sätt fick han strax efter jul 1997 kontakt med Christofer Fager. Fager förstod snart att Anders Johansson kunde användas som en värdefull kontakt in i nynazistiska kretsar. Han förklarade att han var intresserad av att se den där videofilmen som skulle ha tagits under misshandeln och antydde att Aftonbladet skulle kunna betala en del för en sådan film.

Under de följande veckorna pratar Anders Johansson och Christofer Fager många gånger i telefon med varandra. Fager tjuvar på Johansson om filmen, och Johansson berättar om något han kallar "NS-Stockholm", en nynazistisk grupp som bildats ett par månader tidigare. Han säger också att han eventuellt kan ordna fram någon form av hotbilder riktade mot "kända svenskar". Christofer Fager förklarar att han är intresserad av att skriva en artikel om NS-Stockholm, och till slut kommer de överens om att träffas för en intervju.

På trettondagen, tisdagen den 6 januari, träffas Anders Johansson och Christofer Fager på Pizzeria Patricia på Söder i Stockholm. Johansson har med sig två kompisar; 17-årige Karl Högstedt och 21-årige Johnny Nilsson. Karl går energilinjens på Åsö gymnasium och har tidigare hängt ihop med anarkister. Nu har han dock bytt sida och umgås med nynazister. Också Johnny är aktiv nynazist. Ingen av dem är tidigare straffad för några brott.

Christofer Fager förklarar att om han ska kunna skriva en artikel om NS-Stockholm så måste han ha bra bilder att illustrera artikeln med. Videofilmen har inte gått att få fram, så de tre nynazisterna föreslår att man ska använda bilder från den antijudiska demonstration som NS-Stockholm arrangerat ett par månader tidigare. Fager tänder inte riktigt på idén, utan menar att det krävs något mer slagkraftigt än så. För rätt bild kan Aftonbladet också betala en del pengar.

När Christofer Fager gått beslutar sig de tre killarna för att fixa fram en riktigt smaskig bild åt Christofer Fager. Det är framför allt talet om pengar som lockar.

Gruppen vet sedan tidigare var Alexandra Pascalidou bor. De bestämmer därför att en i gänget ska fotograferas utanför Alexandra Pascalidous dörr med en pistol i handen och mask för ansiktet. Bilden ska de sedan sälja till Aftonbladet.

De tre killarna blir uppspelta över idén och en febril aktivitet utbryter för att förverkliga den.

En kompis till gänget har just fått en kamera i julklapp, och den får de låna. En annan polare kommer till bussterminalen vid Slussen och lånar ut en svart rånarluva och en kolsyrepistol.

När utrustningen är ihopsamlad tar trion tunnelbanan till Råd-mansgatan och promenerar sedan några kvarter till huset där Alexandra Pascalidou och Micke Alonzo bor.

Portkoden har killarna fått från en kompis som jobbar på posten och därför har tillgång till den specialkod som brevbärarna använder för att komma in i hyreshus.

När de tre nynazisterna kommer fram till huset springer Karl och Johnny upp i trappuppgången och letar upp Alexandra Pascalidou och Micke Alonzos dörr. Där drar Johnny på sig rånarluvan och poserar med kolsyrepistolen i handen medan Karl tar två bilder.

Det har hunnit bli kväll när Anders kontaktar Christofer Fager och meddelar att bilden nu är fixad. Fager plockar upp Anders och Johnny med sin vita Citroën och medan han kör en sväng på Söder överlämnar nynazisterna den oframkallade rullen.

Under bilfärden diskuterar de en liknande bild framför Stockholmspolisens informationschef Claes Cassels bostad. Christofer Fager antyder att en sådan bild skulle vara värd mycket pengar.

Slutligen ger han nynazisterna 100 kronor som kompensation för fotorullen och släpper av dem.

Väl tillbaka på redaktionen låter han framkalla bilderna och visar negativen för nyhetschefen Lena Anderfelt. Fager berättar för nyhetschefen att det ska finnas liknande hotbilder riktade mot Claes Cassel, och att nynazisterna håller på att fixa fram dem bilderna också.

Enligt förundersökningen är Aftonbladets ledning väl insatta i hur arbetet med Christofer Fagers artikel fortskred. Ändå är det ingen som i förhören säger att man blev misstänksam över att nynazisternas hotbilder levereras i form av en oframkallad filmrulle som Aftonbladet själv måste framkalla och kopiera.

Christofer Fager håller tät telefonkontakt med Anders Johansson. Morgonen efter att han fått Pascalidou-bilderna avlägger han rapport till nyhetschefen Lena Anderfelt via epost. Brevet hamnar senare i förundersökningen. Fager skriver att han ännu inte fått Cassel-bilden, men har ändå goda nyheter:

"Bilderna på Alexandra Pascalidou kommer däremot att vara deras förstasidesstoff när de öppnar sin nya hemsida – tidigast på fredag, senast på söndag. Därmed kommer bilden ju vara tillgänglig för alla medier att beskåda och använda.

Hemsidan kommer också att innehålla en rad bilder och hotfulla fraser riktade mot deras politiska antagonister och forskare som intresserar sig för nazismen. Kanske är hemsidan värd ett knäck i sig."

Att Fager så exakt kan berätta när webbsidan kommer att öppnas beror på att det är han som ska skicka över den kopia av Pascalidou-bilden som ska visas på sidan. Detta vet Aftonbladets ledning, vilket innebär att tidningen blir direkt delaktig i produktionen av en nynazistisk grups hemsida.

Ändå tycker uppenbarligen Lena Anderfelt och resten av redaktionsledningen att allt är i sin ordning, och ger den unge Christofer Fager sitt fulla stöd när han senare under veckan skickar iväg papperskopior till Anders Johansson.

Samtidigt kör publiceringen av Pascalidou-bilderna ihop sig rejält. Eftersom Christofer Fager inte kan veta att det verkligen är framför Alexandra Pascalidous dörr den maskerade nazisten står, måste han få tag i paret Pascalidou/Alonzo innan Aftonbladet kan publicera hans scoop. Detta visar sig dock vara svårt. Paret säger på sin telefonsvarare att de är i USA och inte kommer hem förrän den 17:e januari. Publiceringen måste därför läggas på is, medan Christofer Fager frenetiskt försöker få tag i parets adress i Florida. Under de kommande dagarna lyckas han halvt skrämra ihjäl Alexandra Pascalidous mor, som av Fager får veta att en dödspatrull är ute efter hennes dotter och att det cirkulerar "hotbilder". Också Pascalidous syster blir uppskrämd och vågar inte längre gå till Alexandras lägenhet för att vattna blommorna, som hon lovat att göra.

Samtidigt ringer Fager flera telefonsamtal till Anders Johansson och tjuvar om att han ska fixa fram den värdefulla hotbilden utanför Cassels bostad.

"DET ÄR INGET MYSTISKT MED DETTA."

CHEFREDAKTÖR
ANDERS GERDIN 980228

Anders Johansson kan dock inte ordna fram bilden, för han vet inte var Cassel bor. Han beställer därför fredagen den 9 januari ett passunderlag som ska avslöja adressen.

När Christofer Fager nästa dag av Anders Johansson får veta att Casselbilden är på gång, blir han så glad att han omedelbart börjar skriva artikeln som ska publiceras tillsammans med bilden.

Under lördagen gör sedan Christofer Fager något så ofattbart som att skicka sin artikel för godkännande till NS-Stockholm. Utkastet hamnar senare i förundersökningen, och inledningen lyder så här:

"Här väntar nazisten utanför Claes Cassels lägenhet med skarp-laddad pistol.

Polisens talesman hotas av en nybildad, extremt våldsam terrorgrupp.

Aftonbladet kan idag avslöja NS-Stockholm.

– Vi avlivar Cassel utan problem. Han är inte mer än människa, säger en av ledarna."

Både tingsrätt och hovrätt ska senare konstatera att Christofer Fager skrivit denna text redan innan Cassel-bilden fotograferats

Han beskriver alltså en bild som inte finns.

Att han skriver att nazisten står utanför "Cassels lägenhet" trots att denne i verkligheten bor i villa beror helt enkelt på att varken Fager eller Anders Johansson vet hur eller var Cassel bor. Det beställda passunderlaget får Anders Johansson först efter helgen.

På måndagen anländer passunderlaget med Claes Cassels adress. Den här gången ska fotograferingen skötas av nynazisterna Kristian Bergström, 18 år, och Erik Sundström, 17 år. Efter vissa problem med att hitta Cassels hus på Lidingö tar de en bild på hans garageuppfart.

Dagen efter stämmer Anders Johansson och Kristian Bergström träff med Christofer Fager på samma pizzeria där han träffade nynazisterna första gången.

Vad som den här gången händer på pizzerian är enligt både tingsrätten och hovrätten följande:

Christofer Fager kommer in och slår sig ned vid bordet. Han undrar var filmen är och någon av killarna pekar på kameran. Fager öppnar då kameran, tar ut rullen och frågar hur många bilder det är. Killarna svarar att det är en bild. Därefter tackar Christofer Fager för sig och går. Det hela tar inte mer än någon minut.

Varken Anders Johansson eller Kristian Bergström påstår i förhören att de skulle ha sagt rent ut till Fager att bilden är helt nytagen. Men de menar att han "måste ha fattat det".

Detta räcker dock inte för hovrätten, som senare slår fast att det inte är ställt bortom allt rimligt tvivel att Christofer Fager förstod att bilden tagits särskilt för honom.

Cheferna på Aftonbladet är fullt medvetna om att Fager även denna gång kommer tillbaka med nazisternas hotbild i form av en oframkallad filmrulle. Men att detta på något sätt skulle ha väckt deras misstänksamhet förnekar de senare i förhören. Också chefredaktören Anders Gerdin ska senare i en artikel i Aftonbladet deklarera att det inte är något konstigt med det sätt Christofer Fager kommer över Cassel-bilden.

När Fager låter Aftonbladets fotoavdelning framkalla och kopiera bilden, och när han senare budar över negativet till Anders Johansson, sker det alltså med ledningens stöd.

Vid 21-tiden träffar Christofer Fager Stockholmspolisens informationschef Claes Cassel i polishusets entré. Med sig har Fager en jätteförstoring av bilden på den maskerade Erik Sundström stående med en pistol i handen utanför Cassels hus. Han säger att den är tagen av en våldsam organisation. Aftonbladets fotograf tar ett foto av Cassel när han sitter och stirrar på hotbilden.

Dagen efter fylls Aftonbladets förstasida av rubriken "Här hotar nazister polischefen i hans hem". Bredvid syns hotbilden som nazisterna tog dagen innan. Under bilden kan man läsa: "Extremisternas egen hotbild. En beväpnad nazist utanför polisens informationschef Claes Cassels bostad. Bilden cirkulerar i extremistiska kretsar."

Inne i tidningen får vi se en större version av hotbilden under rubriken "Dödshot mot polischefen".

Artikeln inleds så här: "Här väntar nazisten med skarpladdad pistol – utanför Claes Cassels bostad".

Cheferna på Aftonbladet kan rimligen inte ha missat att Fager själv hittat på det där om att pistolen var "skarpladdad". Men ingen protesterade. Ännu märkligare är det som Christofer Fager skriver en bit längre fram i texten:

"Bilderna på nazisten utanför hans hus finns i omlopp sedan en månad tillbaka. Aftonbladet har fått tillgång till den genom en uppgiftslämnare i utkanten av extrema högerkretsar."

Här ljuger Fager grovt. Bara två dygn innan texten publiceras öppnade han ju själv nynazisternas kamera och plockade ut den oframkalade filmen.

När jag ett och ett halvt år senare intervjuar Christofer Fager frågar jag om just den här meningen. Hur kan det komma sig att han redan i första artikeln, långt innan han själv blivit misstänkt, faktiskt hittar på att bilden cirkulerat en månad? Hans svar lyder:

– Det måste ha varit för att jag tyckte att jag kommit över bilderna på ett olämpligt sätt.

Han lurade alltså Aftonbladets läsare, men han kan omöjligt ha lurat tidningens ledning. För dem var det ju ingen hemlighet att det var Aftonbladet som framkallat rullen och tillverkat den enda existerande papperskopian av bilden. Ändå ingrep varken Anders Gerdin eller någon annan när Fager ljög för tidningens läsare.

Den enda möjliga slutsatsen av detta är att Aftonbladet helt enkelt inte brydde sig.

Några dagar senare, den 17 januari, får Christofer Fager äntligen tag i Alexandra Pascalidou, som nu kommit hem från USA. De bestämmer möte på en pizzeria i Rinkeby Centrum kl 20.00. När Alexandra Pascalidou får se de stora färgkopiorna och frågar vem som framkallat dem svarar Fager:

– Det är en väldigt intressant fråga.

Christofer Fager berättar att det är den mycket farliga terrorgruppen NS-Stockholm som tagit bilderna. Men han vill ändå inte att Pascalidou ska gå till polisen. Fager har nämligen "fått bilderna i förtroende".

Det faktum att varken Christofer Fager eller hans chefer på Aftonbladet tyckte att hoten mot Pascalidou var ett fall för polisen tolkas av många som att de i själva verket inte trodde på sin egen story att NS-Stockholm var en "extremt våldsam terrorgrupp". Alternativet är att tidningens chefer är så cyniska att de hellre riskerar människors liv än förstör ett scoop. Vilket alternativ som gäller är svårt att avgöra. När Aftonbladets redaktionschef Niklas Silow senare i ett förhör får frågan hur Aftonbladet tänkte, ger han inte mycket vägledning:

"Vi hade tre saker att göra, va. Det ena var att vi lämna det till polisen, det andra var att vi kunde kasta det i papperskorgen och det tredje var att vi kunde publicera. Vi valde att publicera, det är ju vårt jobb, det är vårt yrke, det är ju liksom det vi vill."

Alexandra Pascalidou vägrar ställa upp på bild i Aftonbladet och säger till Christofer Fager att hon helst inte vill att han skriver något om hotbilden. När artikeln ett par dagar senare ändå publiceras använder Aftonbladet en gammal arkivbild på paret Alonzo/Pascalidou.

För Alexandra Pascalidou och Micke Alonzo inleds nu en hemsk tid där de ständigt måste försöka visa sig starka utåt, samtidigt som de i verkligheten är livrädda för den påstått livsfarliga terrorgruppen.

Söndagen den 18 januari öppnas NS-Stockholms hemsida, precis som Christofer Fager lovat.

På hemsidan visas Pascalidou-bilden.

Samtidigt som Aftonbladet samma kväll är i full färd med att färdigställa måndagens tidning, vars huvudnyhet är publiceringen av Pascalidou-bilderna, har killarna i NS-Stockholm tröttnat på att vänta. Fager har gång på gång sagt att Pascalidou-bilden ska komma i tidningen, men ingenting har ju hänt.

På söndagskvällen ringer en av killarna därför och försöker sälja bilden till Expressen.

Bildredaktören tackar dock nej.

Måndagen den 19 januari toppas Aftonbladets förstasida och löpsedel med rubriken "Beväpnade nazister framför TV-stjärnans dörr". Bredvid syns bilden där den maskerade Karl Högstedt står och hukar framför Pascalidou och Alonzos dörr.

I en stort uppslagen artikel inne i tidningen påstår Christofer Fager och Aftonbladet bland annat följande:

"Alexandra Pascalidou och Micke Alonzo är terrorgruppen NS-Stockholms nya offer.

En beväpnad nazist har hittat deras lägenhet. (...)

Säkerhetspolisen har skyddat deras adress. (...) Ändå står nazisten där. Och pekar med skarpladdad pistol mot deras bostad. Precis som han eller hans kamrat gjorde utanför polisens informationschef Claes Cassels villa i förra veckan.

Och återigen ligger den nybildade terrorgruppen NS-Stockholm bakom hoten."

Inte mycket av detta är sant. Paret Pascalidou/Alonzo har inte alls skyddat adress och inte heller är de NS-Stockholms nya offer. Pascalidou-bilderna är ju i verkligheten tagna före Casselbilderna, de bara publiceras i omvänd ordning. Och precis som när Fager skrev om Casselbilden påstår han helt utan grund att den okände mannen på bilden håller i en "skarpladdad" pistol.

En av dem som Fager intervjuar är historikern Helene Lööw, som doktorerat på den svenska nynazismen. I Fagers artikel får man intrycket att Lööw känner till NS-Stockholm och uppfattar dem som farliga. Men när polisen senare förhör Lööw visar det sig att hon aldrig hört talas om NS-Stockholm och att hon dessutom varnade Christofer Fager för att dra förhastade slutsatser om deras farlighet:

"Och jag förde någon slags diskussion med honom att liksom ett flygblad gör inte en organisation, att jag nog vill liksom se lite mer substantiell verksamhet innan jag bedömer att det existerar en organisation. Därför att det händer väldigt ofta i den här branschen att det trycks upp flygblad NS Umeå och Arisk Front och allt möjligt såna här saker som är en engångsaffär, enmanshistorier. (...) Väldigt mycket av dom här aktionerna är en- och tvåmansaffärer." (UR FÖRUNDERSÖKNINGEN)

Ingenting av detta når dock fram till Aftonbladets läsare, som tvärtom får veta att NS-Stockholm är en fullständigt livsfarlig terrorgrupp.

På de flesta tidningar finns det redaktörer som bara hade behövt skumma igenom Christofer Fagers artiklar för att inse att något inte stämde.

Men inte på Aftonbladet. Den enda reaktion Christofer Fager denna dag får från sina chefer är ett erbjudande om fast anställning från chefredaktör Anders Gerdin.

Samtidigt som Fager gläds åt att slippa vara vikarie håller Anders Johansson på att få kalla fötter. Han tycker att det har blivit för mycket uppståndelse kring bilderna, och är rädd för att bli avslöjad. Anders Johansson kontaktar därför en narkotikaspanare som han känner sedan tidigare och förklarar att han vill att Cassel ska veta att NS-Stockholm inte är så farliga som Aftonbladet påstår.

Narkotikaspanaren föreslår att de tillsammans ska tala direkt med Cassel, vilket Anders Johansson accepterar.

En förvånad Cassel får därför träffa en nynazist som säger att hotet inte är på allvar. I ett förhör beskriver Anders Johansson senare sin målsättning med samtalet så här:

"Jag försökte säga det så smidigt som möjligt utan att säga att jag var med."

Anders Johansson är dock inte fullt så smidig att Stockholmspolisen låter sig luras. När han en stund senare lämnar polishuset är han redan satt under bevakning. Och det första Johansson gör är att ansluta sig till Karl Högstedt och tillsammans med honom hoppa in i en vit Citroën som visar sig tillhöra Christofer Fager, nybliven fastanställd på Aftonbladet. Polisens spanare lär inte ha trott sina ögon.

MÅNDAG 19 JANUARI 1998

EXTRA BEVÄPNADE NAZISTER VID TV- stjärnans DÖRR

ALEXANDRA PASCALIDOU

"OCH HAN SÄGER ATT DOM SKA SPRIDAS... DOM SKA ALLTSÅ... DOM SKA SPRIDAS... DOM SKA VARA I OMLOPP BARA FÖR ATT DOM FÖRESTÄLLER DÅ HOTEN MOT ALEXANDRA PASCALIDOU OCH JAG FRÅGAR... ALLTSÅ... JAG UNDRAR LIKSOM ÄR DOM TAGNA MED... MED... MED LIKSOM... MED EN KAMERA"

CHRISTOFER FAGER I FÖRHÖR

Långt senare erkänner Fager att han under bilfärden gav Anders Johansson och Karl Högstedt 500 kronor som betalning för Pascalidou- och Casselbilderna.

Samtidigt har polisen, med god hjälp av det amerikanska webbföretaget Geocities, avslöjat att NS-Stockholms hemsida är uppladdad av Karl Högstedt, via hans pappas internetabonnemang.

Mysteriet med Aftonbladets hotbilder håller definitivt på att lösas.

På Aftonbladet känner ännu ingen till polisens betydande framgångar i spaningsarbetet. Men redaktionsledningen har fullt upp ändå. TV4 har nämligen avslöjat att Expressen erbjudits att köpa Pascalidou-bilderna kvällen innan Aftonbladet publicerade dem, och nu anklagar flera medier Aftonbladet för att ha betalat för bilderna.

Aftonbladet försvarar sig ursinnigt på såväl nyhetsplats som ledarsidan. Man hävdar bland annat att det var Alexandra Pascalidou, Micke Alonzo och Claes Cassel själva som ville se bilderna publicerade i tidningen, något alla tre kategoriskt förnekar i rättegångarna som följer.

Den 21 januari gör Aftonbladets ledarsida följande pedagogiska sammanfattning av den pressetiska diskussionen:

"I det konkreta fallet finns det två frågor att beakta:

För det första: Pascalidou och Alonzo ville göra hoten synliga.

Människor har rätt att få veta. Detta spelade en stor roll när Aftonbladets utgivare Anders Gerdin fattade publiceringsbeslutet.

För det andra: Aftonbladet har naturligtvis inte betalat för hotbilden, vilket Expressen och TV4 insinuerar."

Problemet med detta försvarstal är naturligtvis att Pascalidou och Alonzo inte alls ville ha bilderna publicerade och att Christofer Fager faktiskt betalat för hotbilderna.

Kritiken ebbat dock snart ut och under ett par veckor blir det relativt tyst om nazistbilderna.

Men det ska visa sig vara ett bedrägligt lugn.

Tidigt på morgonen fredagen den 6 februari slår polisen till och griper Anders Johansson och Karl Högstedt som misstänkta för att ha varit med och tagit hotbilderna mot Pascalidou och Cassel.

När Christofer Fager får veta att två personer gripits blir han mycket nervös. Nyhetschefen Lena Anderfelt säger senare i ett förhör att Fager sagt till henne att han är orolig för att han själv "ska dras in i det här".

Vid 21-tiden på kvällen ringer Fager till Claes Cassels privata hemtelefon. Cassel har vid det här laget börjat misstänka att Fager på något sätt är inblandad i bildernas tillkomst och är därför mycket irriterad. Under samtalet frågar Cassel upprört hur Fager kunde tillåta sig att skriva att nazisterna stod med "skarpladdad pistol" utanför hans hus, när ingen utom nazisterna ju rimligen kan ha vetat något om detta. Enligt förhöret med Cassel utspinner sig sedan följande dialog:

Fager: Ja, jag hade ju talat med Anders och han hade berättat för mig att det var skarpladdade pistoler och det trodde jag på.

Cassel: Blev du aldrig lite undrande över om du kunde lita på Anders?

Fager: Nej, jag litade på Anders. (UR FÖRUNDERSÖKNINGEN)

Christofer Fager röjer alltså sin källa.

När jag ett och ett halvt år senare frågar Christofer Fager varför han gjorde det svarar han att det skedde i panik. Han kände sig trängd och ville inte att polisen skulle rikta sin uppmärksamhet mot honom.

Under dagarna som följer förhörs Anders Johansson och Karl Högstedt om och om igen på Kronobergshäktet. De får inte träffa varandra, inte läsa några tidningar och inte se på TV.

När polisen gör husrannsakan i deras lägenheter visar det sig att de inte ens försökt sopa igen spåren efter sig. Hemma hos Anders Johansson hittar man bland annat ett par svarta rånarluror och en pärm där negativet till Casselbilden ligger i en plastficka. Hos Karl Högstedt hittar man kameran och de kamouflagebyxor som syns på Pascalidou-bilden.

Nynazisterna har kort sagt hela bevismaterialet liggande färdigt i garderoberna när polisen kommer.

"JAG TROR FAKTISKT INTE ATT NÅGON TROR PÅ MIG"

CHRISTOFER FAGER
I INTERVJU MED ETC 990924

Ingen av de gripna nynazisterna försöker på något sätt peka ut Christofer Fager som den som beställt bilderna, utan tar själva på sig ansvaret. Däremot svarar de på direkta frågor av förhållsledarna att Christofer Fager rimligen måste ha förstått att åtminstone Cassel-bilden var nytagen. Fager hade ju till och med själv plockat filmrullen ur kameran.

Samma antagande gäller rimligen också Aftonbladets redaktionsledning, som två gånger utan att ingripa sett Fager leverera hotbilder till tidningen i form av oframkallade filmrullar, och sedan godkänt att bilderna skickades till nynazisterna för publicering på deras hemsida.

I förhören anger NS-Stockholms medlemmar flitigt varandra, och allt eftersom namnen kryper fram grips också de övriga tre killarna som varit med och tagit hotbilderna. Vid husrannsakan hos dem hittar polisen kolsyrepestolen som syns på Pascalidou-bilden och pistolattrappen som finns med på Cassel-bilden.

Polisen har nu en klar uppfattning om hur det gick till när hotbilderna togs, och man blir mer och mer intresserad av Christofer Fagers roll i historien.

Att alla fem killarna som tagit bilderna gripits gör inte Christofer Fager mindre nervös.

Därför gör han nu något som han troligen kommer att ångra under resten av sitt liv: han ljuger ihop en historia för Aftonbladets ledning.

Tidningens redaktionschef Niklas Silow ska på onsdagen möta Claes Cassel i en debatt om pressetik arrangerad av Publicistklubben. Klockan 03.15 natten till tisdagen skickar Christofer Fager ett mail till Silow där han påstår sig vilja lämna "en redogörelse över vad som hände i samband med storny om hotbilderna".

En kopia av brevet går också till chefredaktören Anders Gerdin.

I brevet berättar Fager att Anders Johansson ringt upp honom och påstått sig ha "mycket intressanta stillbilder". De två stämmer därför möte på en pizzeria. Detta pizzariabesök beskriver Fager sedan så här:

"Jag frågade om han hade material. Han visade upp flera filmrullar och några dåliga papperskopior på hoten mot Pascalidou. Jag sa att jag ville ha negativ. Han ville ha betalt. När jag förklarade att det var omöjligt meddelade han att vi endast fick låna rullen."

Att Christofer Fager skulle ha sett filmrullar och papperskopior är en kalkylerad lögn. I själva verket har han ju bara pratat med nynazisterna på pizzerian, för att senare samma dag få den nytagna Pascalidou-bilden i form av en oframkallad filmrulle i sin egen bil.

Men det är också en nödvändig lögn. Christofer Fager är övertygad om att han riskerar att misstänkas för att ha sett till att bilderna blev tagna. Precis som han tidigare i en artikel påstått att Cassel-bilden "cirkulerat i en månad" måste han för att rädda sig själv och Afton-

bladet påstå att Pascalidou-bilderna på något sätt existerat redan innan Aftonbladet framkallade dem. Därför ljuger Christofer Fager denna natt för Silow och Gerdin.

Om chefredaktören och redaktionschefen tänkt efter en stund sedan de läst brevet hade de troligen kunnat åtminstone misstänka att Christofer Fager ljuger för dem. Tanken att nynazisterna skulle ha *både* färdiga papperskopior *och* oframkallade filmrullar med samma motiv verkar ju faktiskt högst osannolik. Inte heller krävs det någon större inlevelseförmåga för att inse att en 21-årig reporter som bara jobbat åtta månader på tidningen, och som just blivit lovad fast anställning, faktiskt skulle kunna ljuga i panik, hellre än att erkänna ett misstag.

Att Christofer Fagers lögn inte är helt omöjlig att genomskåda demonstreras också av att varken tingsrätten eller hovrätten tror på pizzeriahistorien när fallet senare prövas i rätten.

Anders Gerdin och Niklas Silow väljer dock att tro på sin 21-årige reporter. Och det kan så här efteråt tyckas vara ett smart val, för på så sätt får de en bekväm historia att använda mot den storm av kritik som snart ska drabba Aftonbladet.

Måndagen den 23 februari kallas Christofer Fager till förhör i polis-huset. Kallelsen visar sig dock vara en fälla. När han kommer dit grips han som misstänkt för olaga hot och hot mot tjänsteman.

Klockan 13.20 förs han för första gången in i förhørsrummet och uppmanas att berätta hur han kommit över hotbilderna.

Han drar då samma historia om hur han på pizzerian fått se färdiga papperskopior och flera filmrullar, och att han fått med sig en av dessa filmrullar tillbaka till redaktionen.

Poliserna är dock inte lätta att lura. Efter de långa förhören med nynazisterna vet de i stort sett allt om var, när och hur bilderna kommit till. De vet därför att det inte kan ha funnits några papperskopior på pizzerian. Ändå påstår Fager detta, om och om igen under tims-långa förhör. Så här kan det låta:

Förhörare: Nämnades dom här rullarna och bilderna eller fanns dom?

Fager: Dom fanns.

Förhörare: Dom visades?

Fager: Ja, ja dom fanns. (...)

Förhörare: En gång till, och ta [det] riktigt noga, vad har du sett där i form av, [om] du beskriver riktigt noga, vad såg du vid det här sammanträffandet?

Fager: Ja, jag såg flera filmrullar, filmrullar helt enkelt.

Förhörare: Alltså oframkallade filmrullar. (...)

Fager: Och jag såg papperskopior på dom här bilderna.

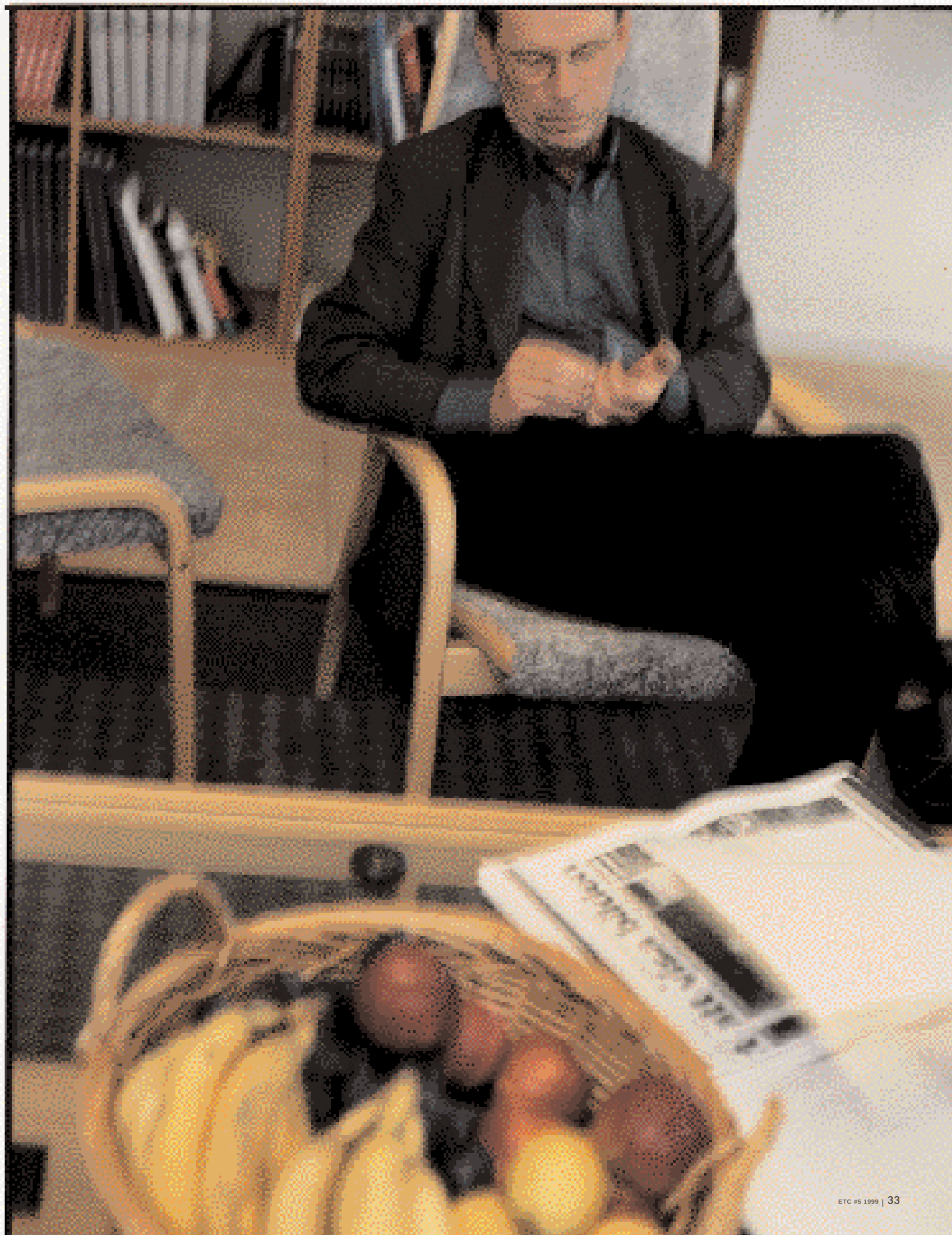
Förhörare: På dom här bilderna, då pekar du på Pascalidou-bilden, är det den du menar?

Fager: Ja just det. (...) Ja det fanns någ... det fanns alltså olika... dom var överhuvudtaget var dom rätt jaa... i varierande kvalitet, vissa var bra och vissa var sämre. (UR FÖRUNDERSÖKNINGEN)

Efter hand snärjer Christofer Fager in sig i sina egna lögn. Ena stunden är det två bilder han sett, i nästa är det flera. Ibland är bilderna identiska med dem han fått på rullen, i bland är de tagna ur andra vinklar. Ibland är de svartvita, ibland är de i färg.

ETC: DU MENAR ATT DU FORTFARANDE INTE KAN SÄGA ATT FAGER LJÖG? DU KAN INTE DRA DEN SLUTSATSEN? GERDIN: NEJ... NEJ.

CHEFREDAKTÖR ANDERS GERDIN I INTERVJU MED ETC 990917

Samtidigt håller Aftonbladets redaktionsledning på att förbereda morgondagens tidning. Hela Aftonbladets verklighetsbeskrivning kommer från och med nu att bygga på den livrädda 21-åringens desperata lögn.

Tisdagen den 24 februari 1998 startar Aftonbladet det som ska bli en regelrätt kampanj mot statsåklagare Nils-Erik Schultz. Tanken är att övertyga läsarna om att Schultz är i maskopi med nazisterna och att han gripit Aftonbladets reporter därför att han vill hindra Aftonbladet från att granska nynazismen i Sverige.

På tidningens förstasida syns en bild på chefredaktör Anders Gerdin och den politiske chefredaktören Rolf Alsing, samt krigsrubriken: "Aftonbladets chefredaktörer till nynazisterna och åklagaren:

NI KAN INTE SKRÄMMA OSS TILL TYSTNAD

Vi fortsätter granska den svenska nazismen"

Inne i tidningen ägnar man sex helsidor åt en fullständigt besinningslös attack på Nils-Erik Schultz. Anders Gerdin och Rolf Alsing påstår att han "inte förstått pressens betydelse för yttrande- och tryckfriheten", vilket enligt de båda skribenterna borde "oroa rikspolischefen, riksåklagaren och justitieministern". Redaktörerna påstår vidare att Nils-Erik Schultz "försöker utkräva en hämnd på en journalist som utfört ett angeläget undersökande arbete" och att han "försöker snäva in gränserna för det fria ordet och skrämma dem till tystnad som vägrar buga och bocka i takt med överheten".

De båda redaktörerna tycker sig också se historiska paralleller:

"Inte sedan rättsväsendet på sjuttioalet tänjde och vrängde lagen för att förhindra att Jan Guillou och Peter Bratts IB-avslöjanden blev föremål för en tryckfrihetsprocess har en åklagare ingripit på detta sätt mot en journalist och en tidning som ser till att allmänheten blir informerad om förhållanden som angår dem."

Att Aftonbladets framkallning och distribution av nynazisternas hotbilder skulle ha något gemensamt med den hjälteinsats Guillou och Bratt gjort i FIB Kulturfront på 70-talet är en svårsmält tanke, men Gerdin och Alsing skriver faktiskt så.

Samtidigt hyllar de förbehållslöst Christofer Fager:

"Den reporter som åklagaren utsett till måltavla har gjort ett utmärkt arbete. För det förtjänar han beröm, inte att bli osnyggt och orättfärdigt behandlad. Och han har hela tiden hållit redaktions- och nyhetsledning informerade."

Nils-Erik Schultz intervjuas själv under den inte helt neutrala rubriken "Varför litar du på nazisterna?". Han tvingas försöka svara på frågor som "Journalister blir regelmässigt hotade när vi skriver om nazister. Har du tänkt på hur ditt agerande idag kan påverka det?" och "Nazisternas motiv för att ljuga i ett sådant här läge är väl ganska uppenbart?".

Nils-Erik Schultz försöker förklara att han bara gör sitt jobb och att han som åklagare i ett rättssamhälle måste undersöka misstankar om brott, oavsett om den misstänkte är nazist eller journalist. Denna ur rättsäkerhetssynpunkt helt självklara hållning framställs i Aftonbladet som ytterst suspekt.

Det faktum att Nils-Erik Schultz inte alls "skyddar" nazisterna, utan tvärtom är i färd med att åtala dem allihop för olaga hot, lyckas Aftonbladet smidigt undvika i sina artiklar.

I en artikel med rubriken "Så avslöjade Aftonbladet nazisthoten" redogör Aftonbladet för hur man kom över bilderna. Redan i ingressen berättas det att Aftonbladets reporter stämt möte med sin uppgiftslämnare på en pizzeria och där fått se "en bild tagen utanför paret Alonzo/Pascalidou lägenhet".

Lögnen som en uppskrämd 21-åring skickat till sina chefer med e-post upphöjs i detta ögonblick till tidningens Aftonbladets officiella beskrivning av vad som hänt.

Om Christofer Fager från och med nu skulle vilja tala sanning, måste han räkna med att inte bara framstå som lögnare själv, utan också skada hela Aftonbladets trovärdighet.

Det blir därför närmast omöjligt för Christofer Fager att sluta ljuga.

Torsdagen den 24 februari publicerar Aftonbladet en egen intervju med Christofer Fager, där den olycksaliga pizzeria-historien dyker upp igen:

"Aftonbladet: I vilken form levererades bilderna till dig?

– Vad gäller Pascalidou-bilden; både som papperskopior och oframkallad rulle. Jag valde då rullen eftersom den var en garanti för att bilden inte var manipulerad. I det andra fallet, Claes Cassel, fanns bara en rulle.

Aftonbladet: Har du vid något tillfälle tagit en film ur nazisternas kamera?

– Ja, det kan vara så. Men jag minns inte om det var vid överlämnandet av hotbilden från Cassels eller Pascalidou hem."

Samma dag publicerar Aftonbladet en ny stor genomgång av hur tidningen fick tag i bilderna. Ingressen lyder: "Det här är sanningen – punkt för punkt, dag för dag – om hur Aftonbladet kom att publicera bilderna på de beväpnade unga nynazisterna utanför paret Alexandra Pascalidou/Michael Alonzo och Claes Cassels hem."

Sedan beskrivs i detalj pizzeriabesöket där Fager skulle ha sett de färdiga papperskopiorna.

Att Aftonbladets reporter skulle kunna ljuga tycks vara en förbjuden tanke på hela Aftonbladets redaktion. Och Fager kedjas fast ännu hårdare vid sin lögn.

I en mindre artikel samma dag antyder Anders Gerdin och Rolf Alsing åter igen att statsåklagare Nils-Erik Schultz har nazistsympatier:

"Polis och journalister har ibland sammanfallande intressen. Båda parter vill veta sanningen om brott som begåtts. Men i det här fallet har statsåklagaren agerat så att vi inte kan frigöra oss från misstanken att det även finns andra motiv."

I verkligheten fanns det naturligtvis inga som helst tecken på att Schultz skulle syssla med något annat än att söka sanningen om hur hotbilderna kommit till.

När det är dags för Christofer Fager att förhöras för andra gången har hela Aftonbladets ledning, med chefredaktörerna Anders Gerdin och Rolf Alsing i spetsen, satsat sitt förtroendekapital på Christofer Fagers beskrivning av verkligheten.

Så han fortsätter att ljuga, och broderar till och med ut sin historia med ett försök till förklaring av hur nazisterna kunnat ha samma bilder som både papperskopior och oframkallad film.

Fager: (...) Jag frågar varför finns det olika rullar som föreställer samma sak. Och han säger att dom ska spridas... dom ska alltså... dom ska spridas... dom ska vara i omlopp bara för att dom föreställer då hoten mot Alexandra Pascalidou och jag frågar... alltså... jag undrar liksom är dom tagna med... med... med liksom... med en kamera, är det folk som har gått och... och stoppat i en rulle och tagit och sen tagit ut... (...) Jag får höra att dom är tagna med flera kameror. Och det... och det är allting som sägs om liksom... om hur bilderna är tagna.

(UR FÖRUNDERSÖKNINGEN)

Trots att Christofer Fagers historia på det här sättet bara blir mer och mer osammanhängande fortsätter Aftonbladets ledning envetet att presentera pizzeriahistorien som den enda möjliga sanningen om hur Aftonbladet fick nazistbilderna.

Ibörjan av juni åtalar statsåklagare Nils-Erik Schultz de fem nynazisterna, samt Christofer Fager, och onsdagen den 17 juni startar rättegången i tingsrätten. Under rättegången påstår Fager plötsligt att nynazisterna i ett telefonsamtal skulle ha berättat att de tagit hotbilder utanför Alexandra Pascalidou och Claes Cassel bostäder. Samtalet skulle ha skett redan innan han träffade dem första gången på pizzeria. I tre långa förhör hade han inte sagt ett ord om något sådant telefonsamtal.

Ännu märkligare är att Aftonbladets nyhetschef Lena Anderfelt under ed vittnar om att Fager berättat för henne om telefonsamtalet samma dag som han begav sig till pizzerian första gången. Någon förklaring till hur Fager helt kunnat glömma bort ett sådant samtal gavs aldrig.

En knapp månad senare döms Anders Johansson till åtta månaders fängelse för olaga hot och hot mot tjänsteman. De övriga nynazisterna får skyddstillsyn.

Christofer Fager frias.

Domen överklagas till Svea hovrätt, som den 14 oktober fastställer

Aftonbladet
vågar granska
nynazismen

■ Aftonbladet har under flera år granskat nynazistiska organisationer.
■ Tidningen är en lång rad uppmärksamhet och beaktade artiklar.

'Vi kan inte skrämmas till tystnad'

Aftonbladets chefredaktör om gripandet av tidningens reporter

"DEN REPORTER SOM ÅKLAGAREN UTSETT TILL MÅLTAVLA HAR GJORT ETT UTMÄRKT ARBETE."

AFTONBLADETS CHEFREDAKTÖR ANDERS GERDIN OCH POLITISKE CHEFREDAKTÖREN ROLF ALSING I GEMENSAM ARTIKEL 980224.

ler domen mot nazisterna. Men också denna gång frias Christofer Fager.

När hovrätten i sitt domskäl resonerar kring vad Fager kan ha trott om bildernas existens när han första gången gick till pizzarian för att möta nazisterna, nämns nyhetschefen Lena Anderfelts vittnesmål uppseendeväckande nog inte med ett ord. Däremot tar man fasta på flera uppgifter som nazisterna kommit med i förhören.

Skälet till att Christofer Fager går fri är att rätten inte tycker att det är ställt bortom alla rimliga tvivel att han förstätt att de oframkallade rullarna var nytagna. Inte ens det faktum att han på Pizzeria Patricia själv plockade filmrullen med Casselbilden ur kameran tycker rätten är ett tillräckligt starkt bevis för att han förstod vad han sysslade med.

Översatt till klarspråk innebär detta att rätten inte kan bortse från möjligheten att Fager är korkad. Och eftersom det inte är olagligt att vara korkad, och då rätten hellre ska fria än fälla, väljer man att fria Christofer Fager av brist på bevis.

Juridiskt var därmed sista ordet sagt.

Men pressetiskt fanns det fortfarande massor att säga.

Om Christofer Fagers och Aftonbladets ständigt upprepade påstående att Fager skulle ha sett pappersbilder på pizzarian skriver hovrätten följande:

"När det sedan gäller frågan vad som förekom vid mötet på pizzarian anser hovrätten att framför allt Christofer Fagers uppgift om att Anders Johansson föredde flera filmrullar vilka alla skulle innehålla i stort sett identiska hotbilder utanför Alexandra Pascaliouds bostad och att Christofer Fager erhöi en sådan filmrulle ter sig så osannolik att Christofer Fagers version måste lämnas utan avseende. (...)

Hovrätten anser (...) det utrett att det vid pizzariabesöket inte överlämnades några filmrullar eller bilder. Hovrätten finner i likhet med tingsrätten också utrett att fotografierna utanför Alexandra Pascaliouds och Michael Alonzos dörr tagits efter pizzariabesöket."

Vad både hovrätten och tingsrätten här konstaterar är att Christofer Fager är en lögnare.

De påstår att han ljugit sig igenom tre långa förhör och två hela rättegångar. De påstår i praktiken att han ljugit i sitt brev till chefredaktör Anders Gerdin och redaktionschef Niklas Silow.

Och de påstår samtidigt indirekt att Aftonbladet farit med osanning när tidningen i mängder av artiklar presenterat Fagers historia som sanning, trots att allt hela tiden talade för att han ljög.

I och med hovrättens dom är allt detta inte bara spekulation, utan något som två domstolar betraktar som sanning. Aftonbladets läsare får dock inte veta någonting om detta.

Den 14 juli, direkt efter tingsrättens dom, uttalar sig istället chefredaktör Anders Gerdin så här:

– Jag är glad och lättad. Nu är reporterns anseende återupprättat.

Och när hovrättens dom faller påstår Anders Gerdin att Christofer Fager nu är "definitivt rentvård".

För den som läst vad tingsrätten och hovrätten faktiskt kommit fram till är detta fullständigt absurda uttalanden. Men inte många har läst domarna, och Aftonbladet undviker noggrant att citera de delar där Aftonbladets verklighetsbeskrivning avslöjas som ren och skär lögn.

Aftonbladets officiella hållning blir därmed att man fortfarande står bakom vad Christofer Fager påstått under alla dessa månader.

Samtidigt vägrar man i smyg att låta den duktige reportern skriva i tidningen. Christofer Fager ges valet att jobba på Aftonbladets IT-avdelning eller ta hand om tidningens kalendarium.

Han väljer kalendariet.

Om med det sänker sig tystnaden över nazistaffären.

Fredagen den 17 september 1999 har det gått nästan ett år sedan hovrättens dom slutgiltigt friade Christofer Fager. Tillsammans med ETC:s fotograf Christer Engström har jag denna dag stämt möte med Aftonbladets chefredaktör Anders Gerdin.

Jag har ett enda syfte med intervjun, och det är att ta reda på om Gerdin kan se mig i ögonen och säga att han trodde – och fortfarande

"JAG ÄR GLAD OCH LÄTTAD. NU ÄR REPORTERNS ANSEENDE ÅTERUPPRÄTTAT."

CHEFREDAKTÖR ANDERS GERDIN
980714

tror – på Christofer Fagers historia. Jag vill veta hur långt Anders Gerdin och Aftonbladet är beredd att gå för att skydda tidningens anseende.

Det var inget problem att boka intervjutid, även om Gerdin i ett e-mail avslöjat att han inte tyckte det var någon bra idé att skriva en artikel om nazistaffären. Gerdin skriver bland annat:

"Min uppfattning är att folk utanför branschen skiter rätt mycket i nazisthistorien. Jag kan berätta för dig att intresset från allmänheten var noll även när historien var het och alla medier sysslade med den dagligen."

När jag skakar hand med Gerdin utanför arbetsrummet på Aftonbladets redaktion säger han åter att "storyn är död". Men tillägger sedan att det ju är ETC:s bekymmer och inte Aftonbladets.

Före intervjun ber fotografen Christer att få ta en porträttbild, och nu gör Anders Gerdin något alldeles ofattbart.

Med bestämda steg går han och ställer sig direkt bakom ryggen på en av sina medarbetare, som sitter vid sitt skrivbord och jobbar. Jag ser omedelbart att det är Christofer Fager. Det är som om Anders Gerdin vill ha med Christofer Fager på bild.

När bilderna är tagna slår vi oss ned i besökssoffan i redaktörsrummet och jag startar bandspelaren.

Det visar sig snart att chefredaktören inte planerar att vika en tum från den officiella linjen.

Nej, Christofer Fager har inte ljugit varken för honom eller någon annan i ledningen. Jo, Fager är en mycket duktig reporter. Nej, att Fager inte längre skriver något i tidningen beror inte på nazistaffären utan på att Fager sköter kalendariet så bra.

Allt detta påstår Gerdin utan att blinka.

När jag frågar om det är sant att Christofer Fager i det där telefon-samtalet till Cassel faktiskt röjde sin källa, ägnar Gerdin tio minuter åt att förneka detta. Han säger att Claes Cassel måste ha missförstått vad Fager sa.

I själva verket har Fager i ett av förhören erkänt att han röjde sin källa. Dessutom har Gerdin själv på ett redaktionsmöte på Aftonbladet öppet berättat att Christofer Fager röjt sin källa och påmint alla de 50 till 70 närvarande om att man inte får göra så. Denna information har jag från en mycket säker källa inne på Aftonbladet.

Och ändå sitter Anders Gerdin framför mig och blånekar reflexmässigt.

Från det ögonblicket vet jag med absolut säkerhet att redaktören för Sveriges största dagstidning är fullt kapabel att ljuga mig och mina läsare rakt upp i ansiktet.

Jag börjar just ge upp hoppet om att få ur Gerdin något vettigt då jag oväntat får napp.

Min fråga gäller om det var rätt av Aftonbladet att kalla Alexandra Pascalidou och Micke Alonzo för nynazisternas "nya" offer, när bil-

derna i verkligheten togs före Casselbilden. Då hörs följande dialog på bandet:

Gerdin: Jaa... vi vet ju inte när bilderna var tagna. Jag menar. Vi fick ju... Pascalidou-bilden fick ju vi Dag 1 så att säga, den dagen dom träffades på fiket va. Då fick vi rullen ett par timmar senare, va. Och då vid det mötet påstod ju dom att dom hade bilder på både Pascalidou och Cassel. Att de var tagna tidigare. De sa att de hade bilder på Pascalidou och Cassel och ytterligare några. Och sen så fick vi Pascalidou-bilden några timmar senare.

ETC: Den kom några timmar efter att de träffats på Pizzerian?

Gerdin: Ja. Och Casselbilden hade de inte tillgänglig då.

Här gör Gerdin bort sig. I hastigheten råkar han säga fyra ord för mycket, och de orden lyder: "ett par timmar senare".

För enligt vad Gerdin och Aftonbladet hela tiden påstått fick Christofer Fager Pascalidou-bilderna direkt på pizzerian, samt-idigt som han såg ett antal papperskopior och flera filmrullar.

Inte "ett par timmar senare".

Den som hela tiden påstått att Fager fick bilden ett par timmar senare – i form av en oframkallad rulle i sin egen bil – är hovrätten, tingsrätten och åklagaren. De menar nämligen att Christofer Fager i två rättegångar ljugit om pizzeriabesöket.

Och nu sitter alltså Anders Gerdin i en bandad intervju och avslöjar att han också tror att Christofer Fager ljugar.

Det här innebär att Anders Gerdin också är medveten om att Fager ljög i brevet som skickades till Niklas Silow och honom själv den 17 februari 1998.

Jag läser högt för Anders Gerdin ur brevet där Fager påstår att han fick filmrullen direkt på pizzerian, och samtidigt fick se flera papperskopior och andra filmrullar. Och så frågar jag Aftonbladets chefredaktör om denna historia möjligen inte var sann.

ETC: Då ljög väl Christofer Fager?

Gerdin: Jamen, att han fick den här några timmar efter pizzeriabesöket. Jag menar... så är det ju!

ETC: Då undrar jag: har du någon teori om varför Fager säger att han satt på en pizzeria och fick se bilder och en plastpåse med fotorullar?

Gerdin: Han hävdar ju att det var så!

ETC: Varför hävdar han det?

Gerdin: Därför att det är sanningen... För honom i alla fall. Sedan tror ju rätten att det gick till på ett annat sätt. Men det förändrar ju inte saken.

ETC: Du menar att du fortfarande inte kan säga att Fager ljög? Du kan inte dra den slutsatsen?

Gerdin: Nej... nej.

ETC: Tingsrätten gjorde det, hovrätten har gjort det...

Gerdin: Jo, men det är en bedömningssak. Tingsrätt och hovrätt drar slutsatser varje dag.

ETC: ...och du gjorde det faktiskt själv i den här intervjun.

Gerdin: Jo, men det är ju ingen garanti. Här står ju uppgift mot upp-gift och då är det ju liksom en form av värdering som sker.

Anders Gerdin tror alltså inte på Fager, men skyddar ändå sin reporter långt bortom absurditetens gräns. Det ska dock snart visa sig att Christofer Fager bara kan räkna med Anders Gerdins beskydd på ett villkor. Och det är att han inte börjar tala sanning.

En vecka efter intervjun med Anders Gerdin är vi framme vid den dag då en mycket ledsen Christofer Fager erkänner för mig att han ljugit i rättegången och i sina artiklar. Sittande med en kopp kallnande kaffe i handen förklarar han på vilka punkter han ljugit och vilket hel-vete han gått igenom.

Beslutet att ställa upp på intervjun var svårt att ta för honom.

– Att säga det här till dig är också en katastrof för mig, säger han. Men det är förhoppningsvis en katastrof som är god.

Han vet att han aldrig mer kommer att jobba på Aftonbladet och är orolig för sin framtid. Han älskade sitt jobb som kvällstidningsrepor-

ter, men nu är den vägen stängd. Han tror inte att han någonsin kommer att kunna jobba som journalist igen.

Men att sitta kvar på Aftonbladet var ändå omöjligt.

– Det viktigaste är att man måste vara en hel människa, säger han. Och man blir ingen hel människa förrän man säger som det är. Jag är idag en ganska trasig människa.

Jag frågar varför han inte slutade ljuga när han märkte att ingen trodde på honom, och han svarar att han fastnat i en ond cirkel av lögn.

– Jag var rädd för att se alla dem i ögonen som jag har ljugit för, säger han. Och jag är så svag så det vill jag inte göra nu heller, så jag tänker nog inte jobba på måndag. Utan sluta.

Har Anders Gerdin trott på dig?

– Jag tror faktiskt inte att någon tror på mig, svarar han. Ingen domstol tror ju på pizzeriahistorien, och när jag sedan försökt säga sådant som är helt sant, som att jag faktiskt inte beställde bilderna, då tror man inte på det därför det andra är så svävande.

Christofer Fager påstår fortfarande att han aldrig förstod att bilderna togs strax innan han fick rullarna.

Jag frågar hur det kan vara möjligt, när han till och med plockade en av rullarna direkt ur kameran.

Han sitter tyst länge. Sedan säger han långsamt och mycket trevande:

– Kanske var det så att jag ville att det skulle finnas bilder... för att jag insåg att det var en mycket, mycket bra nyhet.

Innan jag lämnar Christofer Fager ber han mig att inte kontakta Anders Gerdin före söndag kväll, två dagar senare. Han vill själv berätta att han slutat ljuga, och samtidigt säga upp sig från Aftonbladet.

Jag tycker fruktansvärt synd om honom när jag promenerar hem genom höstruset.

På söndagskvällen den 26 september skickade Christofer Fager ett brev med bud till Aftonbladets chefredaktör Anders Gerdin. I brevet stod att han i en intervju med ETC slutat ljuga och berättat hur han egentligen kom över nazisternas hotbilder.

Ett dygn senare arrangerade Aftonbladet en presskonferens och nästa dag kunde Dagens Nyheter rapportera följande:

”Den 23-åriga journalist på Aftonbladet, som anklagats för att ha drivit fram hoten mot programledaren Alexandra Pascalidou och Stockholmspolisens presstalesman Claes Cassel, erkänner nu att han ljugit på flera punkter.

– Vi är därför överens om att han omedelbart slutar sin anställning och lämnar Aftonbladet, förklarar en uppenbart skakad Anders Gerdin, tidningens chefredaktör och ansvarige utgivare, vid en pressinformation på måndagen.”

När radions nyhetsmagasin P1 Morgon frågar Gerdin varför reportern måste sluta svarar han så här:

”Jamen, det är väl rätt självklart. En reporter som i sitt arbete har använt oetiska metoder, som har ljugit i långa, långa samtal med mig och mina närmsta medarbetare, som också har ljugit igenom två rättegångar, det är naturligtvis omöjligt att han kan jobba kvar på redaktionen.”

Han skyller alltså allt som hänt på Christofer Fager.

Men det är inte den 23-åriga Fager som är ansvarig för det som publiceras i Aftonbladet.

Utan tidningens chefredaktör och ansvarige utgivare Anders Gerdin.

Tingsrätten, hovrätten och högsta domstolen har alla i klartext konstaterat att om inte Aftonbladet velat publicera nynazisternas hotbilder, så hade bilderna aldrig tagits.

Anders Gerdin är därför moraliskt ansvarig för att 1998 blev ett fasanfullt år för Alexandra Pascalidou, Micke Alonzo och Claes Cassel.

Men han är också ensam ansvarig för att Sveriges största tidning spridit grov desinformation om hur en grupp unga nynazister tänker och agerar. Därmed har Anders Gerdin gjort arbetet svårare för dem

som försöker bekämpa den verkligt farliga extremhögern. Det arbetet måste nämligen byggas på sanning, inte på lögn.

Allt detta vet Anders Gerdin när han kallar till presskonferens. Han har därför alla möjligheter att med åtminstone någon heder i behåll tacka för sig och lämna över ledarskapet för Sveriges största tidning till någon som är bättre lämpad för uppgiften.

Men han väljer att bita sig kvar genom att feget lämpa över hela den fruktansvärda skulden på en 23-årig kille som gjort allt för att skydda Aftonbladet, men som till slut inte orkade ljuga mer.

Dagen innan den här texten ska skickas till tryck skickar jag över Anders Gerdins citat till honom för godkännande.

Dagen efter ringer Gerdin upp mig på ETC.

Han är upprörd. Svär och gapar om att jag pratar ”ren jävla skit”, men han klagar inte på citaten, som tagits direkt från intervjubandet.

Att han för ett ögonblick skulle ha misstänkt att Christofer Fager ljugit för honom förnekar han om och om igen.

Och det faktum att han i min bandade intervju två gånger redovisar åklagarens, korrekta, version av händelserna på pizzerian menar han nu är ett misstag:

”Ja, om jag gör det... om det är som du säger så har jag väl blandat ihop då dom olika versionerna... och det jag berättar är då tingsrättsversionen så att säga... eller åklagarversionen... jag har för mig att det var så att han fick bilderna senare på eftermiddagen.”

Sedan säger han att det gått så lång tid sedan rättegångarna att han inte minns vad som hände.

När jag lagt på luren skriver jag de sista raderna i artikeln.

De lyder:

Reporten som slutade ljuga fick sparken.

Men den ljugande chefredaktören sitter kvar. ■

FOTNOT:

Alla namn på de åtalade i artikeln är fingerade. ETC erbjöd Christofer Fager att också vara anonym, men han bad själv om att få framträda med eget namn eftersom han inte vill gömma sig längre. Han ville däremot inte ställa upp på bild, och därför är hans ansikte skuggat på inledningsbilden.

Den 19 maj 1999 upphävde högsta domstolen domarna mot alla nynazisterna. Motiveringen var att bilderna tagits efter det att Fager meddelat nazisterna att han behövde bilder till sin artikel om NS-Stockholm. Nazisterna överlämnade därför filmrullarna till Fager i syfte att få dem publicerade, och för att få betalt. I och med detta blev publiceringen ett led i Christofer Fagers journalistiska verksamhet och faller därmed inom tryckfrihetsförordningen. Det betyder att nazisterna har grundlagsskyddat meddelarskydd och att ingen vanlig domstol kan döma någon för att hotbilderna tagits eller publicerats.

Anders Johansson har anmält Christofer Fager till Justitiekanslern för att Fager avslöjade hans namn i telefonsamtalet med Claes Cassel. Den 6 oktober 1999 meddelade JK att en förundersökning ska inledas. Christofer Fager riskerar böter eller fängelse i högst ett år.